

ሀለወ

I,2 (rarius per ሐ et ኀ) Imperf. ይሄሉ ፣, Subj. የሀሉ ፣, Infin. verb. ሀሊው ፣ (Asc. Jes. 2,12), Infin. nom. ሀልዎ ፣ et ሀልዎቶ ፣; in Perf. sing. pers. 3 masc. praeter formam ሀለወ ፣ etiam forma contracta ሀሎ ፣ usitatissima est (vid. Dillmann 1857 p. 142 ann. 2), nec non in pers. 3 fem. ሀሎት ፣ efferri et scribi potest (Asc. Jes. 7,20). Sed erravit J. Ludolfus, cum inter formas ሀሎ ፣ et ሀለወ ፣ significationis discrimen interesse censeret (in lex. col. 1 et 2), nam omnibus fere in locis, ubi ሀለወ ፣ vel ሀሎ ፣ occurrit, diversi libri mss. utramque formam promiscue usurpatam exhibent. [Radicem ሀለወ ፣ comparandam propono cum arab. حَال (حَوْل) et substantivo حَال; eodem modo literae radic. secundae et tertiae ordo permutatus est inter ኀለወ ፣ et حَوْل (كَيْال), ኀለዎ ፣ et حَيْل (كَيْال), al. Sed quamvis prima radicis significatio in *vertendo, mutando, circumagendo* sit, tamen miro quodam genii linguae innati lusu verbo notio *existendi* addicta est, alteri autem verbo ከነ ፣, cujus notio prima a *stando* petita est, significatio *oriendi, fiendi, accidendi* contigit. Amh. sonat አለ ፣]. Significat: 1) *esse, existere*. Neque tamen ad praedicatum cum subjecto copulandum adhiberi solet, sed existentiam subjecti nudam ponit, aut absolute, aut tamquam in aliquo loco, statu, tempore, actione versantis: ሀሎ ፣ ጅ ብእሲ ፣ Job 1,1; Dan. apocr. 1,1. አትፍቱ ፣ ሀልዎ ፣ ምስሌሆሙ ፣ Prov. 24,1. ሀሎኩ ፣ ውስተ ፣ ባቢሎን ፣ 4 Esr. 1,1; በአምላኝ ፣ ሀለውኩ ፣ Ps. 145,1; አትፍራህ ፣ ሀሎኩ ፣ ምስሌክ ፣ Jes. 41,10; {DiL.0004} Jes. 43,2; Jes. 43,5; እግዚአ ፣ ሀሎክ ፣ ማእከሌኝ ፣ Jer. 14,9; ይከውኑ ፣ ከመ ፣ ዘአሀለወ ፣ Jes. 41,12; ውስተ ፣ እዲሆሙ ፣ ሀለወት ፣ ወናይቶሙ ፣ Job 21,16; ከሎሙ ፣ እለ ፣ ሀለወ ፣ ዲበ ፣ ምድር ፣ Sir. 36,19. a) Creberrime ipsum Perf. ሀለወ ፣ notionem temporis praesentis suggerit: አንበሳ ፣ ሀሎ ፣ ውስተ ፣ ፍኖት ፣ λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς Prov. 26,13; አይቱ ፣ ሀሎ ፣ *ubi est?* Job 20,7; Jes. 19,12; Jer. 33,18; Jer. 44,19; አነ ፣ ውእቱ ፣ ዘሀሎ ፣ ἐγὼ εἶμι ὁ ὧν Ex. 3,14; ሀለወ ፣ ወአሀለወ ፣

ἦν καὶ οὐκ ἔστι Apoc. 17,8; sed haud minus frequenter ሀለወ ፣ tempore praeterito vertendum est: ጸሐፍ ፣ ከሎ ፣ ነገረ ፣ ዘሀሎ ፣ ውስተ ፣ ክርታሰ ፣ Jer. 43,28; ሀሎኩ ፣ አነ ፣ ኀበ ፣ ፈለግ ፣ Dan. 10,4; Gen. 33,18; 2 Thess. 2,5; Judith 14,15; Judith 14,18; Ps. 71,17. Imperfectum tempus futurum significat: ወለዓለምኒ ፣ ትሄሉ ፣ Sir. 42,21; Jes. 58,11; Hez. 30,13; Job 14,10; Job 23,8; sed etiam de tempore praesenti usurpatur: ዘሀሎ ፣ ወይሄሉ ፣ ὁ ὧν καὶ ὁ ἦν Apoc. 1,4; Apoc. 1,8; የኀልፍ ፣ ከመ ፣ ጽላሎት ፣ ወአይሄሉ ፣ እንከ ፣ Job 14,2. De enuntiationibus conditionalibus conferre licet exempla Jes. 43,2; Jer. 15,1; Matth. 18,20; ኀበ ፣ ሀሎ ፣ ደመኖ ፣ ህየ ፣ ሀሎ ፣ መንፈስ ፣ Hez. 1,20; Tob. 4,13 et al. b) Construi potest cum Acc. loci: ሀለወ ፣ ሐቅለ ፣ *erant in agro* Gen. 34,5; Gen. 46,31; Ex. 1,5; Num. 30,11; 2 Reg. 13,30; እንዘ ፣ ሀሎ ፣ ዐጸደ ፣ ሞቅሕ ፣ Jer. 40,1. Matth. 24,26. c) Nonnunquam ope verbi ሀለወ ፣ praedicatum subjecto copulatur; quod si fit, praedicatum in Acc. ponere licet (Dillmann 1857 p. 346): ለዘ ፣ ሀለወ ፣ ድልወ ፣ *ei, qui paratus fuerit* 1 Petr. 4,5; Hen. 63,1; sed notio existendi huic verbo tam firmiter inhaeret ut praedicatum appositionis instar saepius in Nomt. ponatur: ሀለወ ፣ ድፋን ፣ Jos. 7,21; Jos. 7,22; ወእመንቱሂ ፣ ሀለወ ፣ ቅወማን ፣ Asc. Jes. 9,35 al. d) Aethiopes verbum ሀለወ ፣ cum Imperfecto alius verbi componunt, ut durationem actionis denotent, sive in tempus praeteritum incidat: ሀሎኩ ፣ እሰክብ ፣ *dormiebam* 4 Esr. 9,29; Asc. Jes. 9,28; Dan. 10,2; Gen. 18,22; Lev. 26,35; 1 Reg. 22,6; 2 Reg. 5,2; 1 Par. 6,32; 2 Par. 33,17; sive in Praesens: ሀሎ ፣ ይነብር ፣ በየማነ ፣ እግዚአብሔር ፣ Rom. 8,34, vel praesens instans: ይመጽእ ፣ ሀሎ ፣ *venturus est* Hen. 10,2; ትወጠም ፣ ሀለወት ፣ Hen. 83,7; ሀለወት ፣ ትወልድ ፣ 1 Reg. 4,19; sive in futurum አንተ ፣ ሀለወት ፣ ትትፈጸም ፣ Hen. 106,18; Act. 7,6 Platt; ዘይከውን ፣ ሀሎ ፣ Hen. 52,2. Simili modo cum alius verbi Infinitivo verbali coniungitur, eodem sensu: ሀሎ ፣ ተወኪለክ ፣ ἵσθι πεποιθώς Prov. 3,5 et al.; nec non እንዘ ፣ c. Imperf. sequi potest: በከሎ ፣ መዋዕለ ፣ ሕይወትየ ፣ ሀለውኩ ፣ እንዘ ፣ እዜከሮ ፣ ለእግዚአብሔር ፣ Kuf. 21.

e) Opponitur **ሀሌ** : *id quod est* i.e. *praesens* ei quod venturum vel futurum est (**ዘይመጽእ** : , **ዘይሄሉ** : , **ዘይከውን** :) 4 Esr. 5,16; Rom. 8,38 (τὰ ἐνεστῶτα) 1 Cor. 3,22 rom., quamquam aliis in locis **ሀሌ** : *id, quod factum est* τὸ γεγονός, significat, Koh. 1,9. f) Theologis et philosophis **ሀልዎ** : et **ሀልዎት** : est *existentia* , *essentia* , ut **እግዚአብሔር** : **አምጻኤ** : **ኩሉ** : **ዓለም** : **እምኅበ** : **ኢሀልዎ** : **ኅበ** : **ሀልዎ** : *Deus qui totum mundum* ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι *perducit* Fal. f. 83; **እግዚአብሔር** : **ለሰብእ** : **እምሀልዎ** : **አግብእ** : **ውስተ** : **ሞት** : Macc. f. 5; Hippocrates et Galenus docent: **ነፍሰሰ** : **ኢትሄሉ** : **ዘእንበለ** : **ዳእሙ** : **በሀልዎተ** : **ሥጋ** : **ወተኅልፍ** : **በኅልፈታ** : Fal. f. 83. Pl. **ሀልዎታት** : *entia* (τὰ γεγονότα) saepissime in Chrys., ut Chrys. ho. 2. 2) *instare* , *futurum esse* : **ክልኤቱ** : **ዓመት** : **ኅለፈ** : **ዘረኃብ** : **ወዓዲ** : **ሀሎ** : **ኅምስቱ** : **ዓመት** : Gen. 45,6; Gen. 45,11. Construi solet cum pron. suff. , seq. Subj. verbi, ut conveniat Graeco μέλλειν c. Infin. {DiL.0005} (Dillmann 1857 p. 138): **እለ** : **ሀለዎሙ** : **ይእመኑ** : **ቦቱ** : οἱ μέλλοντες πιστεύειν ἐπ’ αὐτῶ 1 Tim. 1,16; 2 Tim. 4,1; Rom. 5,14; Matth. 11,14; Jes. 15,7; Job 3,8; vel simplici Futuro Graeco: Jes. 15,7; Tob. 14,4; Gen. 15,13; Gen. 18,19; Deut. 1,22. Haud raro **ሀልዎ** : post Subj. verbi collocatur; **ያእምርዎ** : **ሀለዎሙ** : Jes. 52,15; 1 Petr. 4,18; Hen. 97,3; Ex. 16,23. Sed multis aliis in locis haec phrasis Graeco δεῖ seq. Infin., Latino *oportet* , *neesse est* respondet, quippe cum **ሀለወ** : cum pron. suff. conjunctum significare possit *convenit ei, ut* vel *oportet* (vid. infra Nr. 8). Ita legitur: **ሀለወክሙ** : **ትትወለዱ** : δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι Joh. 3,7; Prov. 22,29; 2 Petr. 3,11; Matth. 16,21; Marc. 8,31. Etiam conj. **ከመ** : subjunctivo praeponere licet: **ሀለወኒ** : **ከመ** : **እዜንዎን** : Luc. 4,43 rom. Rarius libri et mss. et impressi in hac phrasi pro Subj. verbi Imperf. praebent: **ሀለዎ** : **ይትሌዐል** : Joh. 12,34 rom. Caeterum non modo **ሀለወ** : cum pron. suff. , sed etiam verbum **ሀለወ** : personaliter flexum, Subjunctivo praepositum, idem significare potest: **ሀለወ** : **ይኩን** : Apoc. 1,19; Apoc. 4,1; Dan. 2,28;

ሀሎነ : **ኩልነ** : **ንብጻሕ** : Rom. 14,10; Rom. 14,12 Polygl., **ሀለውነ** : **ንሕምም** : 1 Thess. 3,14 {1 Thess. 3,4: cfr. Weninger, *Verbalsystem* p. 271, n. 430}. 3) *exstare* , *reperiri* , *esse* : **እስመ** : **ሀሎ** : **ዘያሐምም** : ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν Sir. 7,11; **ሀለወ** : **ዘይብዕል** : **ብብዝነ** : **ጠዊዕ** : Sir. 11,18; Sir. 19,23; Sir. 19,25; Sir. 19,26; Sir. 20,1; Sir. 37,22; **ልሂቅኒ** : **ወእኔፍግኒ** : **ብኅቤነ** : **ሀለወ** : Job 15,10; Gen. 2,11; Gen. 2,12; Gen. 29,26; Ex. 13,7; **ኢሀሎኑ** : **ህየ** : **ዐቃቤ** : **ሥራይ** : Jer. 8,22; **ኢሀለወት** : **ኅበ** : **እንለ** : **እመሕያው** : οὐχ εὐρέθη Job 28,13; Job 28,14; **ኩሉ** : **ዝንቱ** : **ኢሀለወ** : **ኅበ** : **ጻድቃን** : *haec omnia apud justos non reperiuntur (accidunt)* Sir. 23,12; **ሀሎ** : **ኅቤከ** : πάρεστί σοι, *subest tibi* , Sap. 12,18. 4) *durare* , *manere* , *vivere* , *esse* : **ዘይሄሉ** : **ለዓለም** : μένων εἰς αἰῶνα Dan. 6,26; Sir. 42,23; **ሀለወ** : **ዘልፈ** : 1 Petr. 1,23; **ወአንተሰ** : **ትሄሉ** : σὺ δὲ διαμένεις Ps. 101,27; **አብያተ** : **ጻድቃን** : **ይሄልወ** : οἴκοι δικαίων παραμένουσι Prov. 12,7; Sir. 6,10; **ሕሊና** : **ልብከ** : **ኢይሄሉ** : Asc. Jes. 1,13; **ኢይሄሉ** : **በመሐላሁ** : *jusjurandum non servat* Kuf. 35; **ሀልዎትከ** : **ባዝ** : ἀντέχεσθαι ἐν τούτῳ Koh. 7,18; **ሀልወ** : **በመንፈስ** : **ቅዱስ** : Asc. Jes. 11,40; **ኢትሄሉ** : **ለዓለም** : οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα Jes. 13,20; Jes. 14,31; Jer. 27,39; *perdurare* Job 4,20; opponitur **ተሀጉለ** : Koh. 7,15; nonnunquam synonymum est verbo **ሐይወ** : ut **ወቦ** : **እለሂ** : **ሀለወ** : **እስከ** : **ይእዜ** : 1 Cor. 15,6; **እመ** : **ሀሎከ** : **ትሬኢ** : **ወእመ** : **ሐየውከ** : **ታአምሮ** : 4 Esr. 2,35, nec non **ይሄሉ** : **በተስፋ** : κατασκηνώσει ἐπ’ ἑλπίδι Prov. 1,33. 5) *versari in aliqua re* : **ውስተ** : **መስሎ** : **ነገር** : **ኢይሄልወ** : Sir. 38,33; **እንዘ** : **ሀለወት** : **ውስተ** : **ማሕምመ** : **ወሊድ** : Gen. 35,17; **ኢሳይያስ** : **ሀሎ** : **ብራእየ** : **እግዚእ** : Asc. Jes. 5,7. 6) *se habere* (de valetudine, conditione, caet.), quo sensu **ኮነ** : usitatius est: **ከመ** : **ይስማዕ** : **ዜናሃ** : **ዘከመ** : **ሀለወት** : Esth. 2,11; **ናአምር** : **ዘከመ** : **ሀለወ** : πῶς ἔχουσι Act. 15,36; **እፎ** : **ሀሎከ** : *quomodo vales?* Lud. 7) *adesse* , *praesentem esse* : **ኢሀሎ** : **ምትየ** : **ውስተ** : **ቤቱ** : πάρεστί Prov. 7,19; Prov. 8,27; Jes. 58,9; Jes. 65,25; **ለእመ** : **ኢሀሎከ** : ἀπὼν Phil. 1,27; Phil. 2,12; **ሀልዎ** : **በሥጋ** : παρουσία τοῦ σώματος 2

Cor. 10,10; Gen. 39,14; Gen. 44,14; Ex. 22,13; Ex. 22,14; **ሀላዎተ ፡ ሰብእ ፡** *coram hominibus* Jsp. p. 288; **ኩልነ ፡ እለ ፡ ሀላዎነ ፡ ዝዩ ፡** *omnes qui adsumus* Genz. f. 109; **ለኩሎሙ ፡ እለ ፡ ሀላዎ ፡** *omnibus, qui aderant* Jsp. p. 331.
8) Ubi pron. suff. subjunctum habet, **ሀላዎ ፡** pariter ac **ኩነ ፡** significare potest: *convenit ei* , *decet eum* , *cadit in eum* , ut **እመሶ ፡ ዘስሕተ ፡ ውስተ ፡ ዘከመዝ ፡ ግብር ፡ ሀለዎ ፡** {DiL.0006} **ንስሓ ፡ ቪ ዓመት ፡ ፍጹም ፡** *poenitentia triennii integri ei injungenda est* Clem. f. 226, b. Ita saepissime cum Subjunctivo verbi construitur, vid. supra Nr. 2. Etiam sine pronomine subjuncto eundem sensum habet 1 Tim. 5,13 rom.: **ዘኢሀሎ ፡** τὰ μὴ δέοντα (Platt: **ዘኢሀላው ፡**).

TraCES en

Cross-references

vid. also **ሀላዎ ፡** (TraCES)

Bibliography

Revisions

- Magdalena Krzyżanowska *added cross reference* on 9.8.2022
- Andreas Ellwardt *Referenz - Eintrag Weninger bearbeiten!* on 3.12.2017
- Pietro Maria Liuzzo *added root* on 2.8.2017
- Pietro Maria Liuzzo *added translation in italian from da Maggiore* on 14.7.2017
- Andreas Ellwardt *last updated txt file and doc file of Lexicon* on 19.4.2017
- Pietro Maria Liuzzo *exported from lexicon to XML* on 16.1.2017
- Pietro Maria Liuzzo *updated lexicon XML file adding nested senses* on 16.1.2017
- Andreas Ellwardt *updated txt file and doc file of Lexicon* on 22.11.2016